

מסורת הש"ס

א) קדושין סו"ה ט' נקמן
 ב) סו"ה טו' א' א' א' א'
 ג) נשיל מל. [נקמן קח:]
 ד) נני' יי' ו'א'ש' אמר
 ה) נשיל נב. גיטין פכ'
 ו) [דף ע"א:] ט' ע' ב'א"ש
 כ"א ס' ד',

תורה אור השלם

1. אשה וזה וזה וזה לא
 יקחו ואשה גרושה
 מאישה לא יקחו בי קדש
 הוא לאלהיו:
 ויקרא כא ז

הגהות הב"ח

א) גבי חיישא אלקולא
 וריקא קמיל כ"ל ויבט
 דורעא נחמק: ב) הו'ס'
 ד"ה כי מיבעי ד"ה כי
 מיבעי ד"ה למשי יבמה
 ה"ד:

תוס' חר מקבאי

ליה אלא דייקא ומונסבא
 הלכך גבי עד אחד אפי'
 קיימא בחוקת יבמה לשוק
 כגון שהלכה היא ובנה
 ובעלה למ"ה ואמר עד
 א' מת בנה ואח"כ בעלה
 תריבם. כי תביעי לך
 למישרא יבמה לעמלא
 מ"ט דעד אחד משום
 דמילתא דעבידא לאיגלווי
 לא משקרי הכא נמי לא
 משקרי או דלמא טעמא
 דעד אחד משום דייקא
 ומונסבא והכא כיון דומת
 דסניא ליה לא דייקא
 ומונסבא ואע"ג דעד אחד
 אינו נאמן לומר מתה
 אשתו שיטא את אחותה
 ואע"ג דמילתא דעבידא
 לאיגלווי הוא ה"ק טעמא
 דעד אחד משום מילתא
 דעבידא לאיגלווי הוא
 דלא משקרי ומשום עיגונא
 הקילו בה רבנן הכא נמי
 לא משקרי. א"ל רב ששת
 הנייהו אמרו לה מת
 בעלה ואח"כ מת בנה
 ונשאת את אחיך כן ע"ל
 חילוף הדברים תצא והולד
 ממזר מראשון ומאחרון
 ה"ד אילמא תרי ותרי
 מאי חזית דנסתבא אמר
 סמוך אחיך ועוד מותר
 (ספס) [דריא] ממזר (דריא)
 [ספס] הוא וכי"ת לא דק
 הוא מדיקתני סיפא הולד
 ראשון ממזר והאחרון
 אינו ממזר מכלל ש"מ
 דדוקא קתני אלא כי לאו
 בחושי וטעמא דאיתו
 בתרי ובתרי ואכתשוהו
 הא לאו הכי מהימן
 לא לעולם תרי ותרי
 ובעדי הוזהב: וקשי' לן
 לרב ששת דמוקי לפתני'
 בעידי הכחשה למי לי
 למפשטא ממזרי' וזה כפי'
 שלום בינו לבניהו אמרין
 דאפילו אייתי מהימנא
 דתנן הוחת האשה שהלכה
 היא ובעלה ובנה למ"ה
 ובתא ואמרו מת בעלה
 ואחר כך בנה נאמנת וי"ל
 דלמא מתני' כגון שהעידו
 עדים שמתה הבעל היה
 ולא ידע' הי מיניהו מת
 ראשון ובה"ג כשאמרה
 האשה מת בעלה ואח"כ
 בנה נאמנת אבל היכא דלא
 שמעו במיתת הבן והבעל לעולם אימא לך דלא מהימנא להכי
 (א) למזרה ל"ל אלא לאו בחד וטעמא דלדו כי תרי ואכתשוהו וכו' ואולי י"ל לו ניקבא אחת כמלן.

האשה רבה פרק עשירי יבמות

צד.

עין משפט
 גר מצוה

נח א מ"י פ"א מהל' יבוס
 הלכה ה סגנו ענין נח
 טושי' ע"ה ס' קנה
 סעף ג':
 ג' ב' מ"י פ"א מהלכות
 גירושין ה' א' סגנו
 לאין קנה טושי' שס סמון
 ו סעף א' וסמון קנ סעף
 ג':

ג' א מ"י פ"א מהלכות
 גירושין ה' א' סגנו
 שס טושי' שס סמון טו
 סעף ב':

תוספות יענים

ד"ש לה מגו ונמנש"כ
 כמס' [א] לאיסור כרת
 התרת לאיסור וכו' פ"ה
 לאיסור אשת איש וכו'
 דל"כ הול"ל לאיסור מיתה
 ועוד דעל אז וזו דין לומר
 א"ע' דנאמן באיסור אשת
 איש לא מהימנא הכא משום
 דמסמלא ליה ונאמא לפס'
 למאן כרת הו"ל להמיה
 לנש' ונמנש"כ כמס' ד"ה
 לאיסור:]

תוס' חר מקבאי (המשך)

פשוטה רב ששת ממזרי'
 וקתני סיפא דרמיא דרישא
 דא"ל מת בעליך מה
 הוחת אפילו בלל שטעו
 במיתת הבעל כלל עד
 אחד נאמן דסיפא נמי
 דאחד נאמן ועוד
 דבהאי בבא נמי קתני
 רישא דא"ל מת בעלה
 ואח"כ בנה ונשאת דרמיא
 דסיפא דא"ל מת בנה
 ואח"כ בעלה וכו' היכי
 דסיפא דנתיבמה מהימנא
 בכל ענין אפי' לא שמעו
 במיתת הבעל והבן אלא
 ע"פ אשה [ח"י] ברישא
 מהימנא בכל ענין זה
 היתרוין קבלתי מאבא
 מורי ע"ה והוא כתוב בס'
 המאור. א"ל רב [מרדכי]
 לרב אשי ת"ש אין אשה
 לומר דא"ל מת יבמי
 שאשתי [נלא] מתה אחותי
 שאכנס לביתה הי ניהי
 דלא מהימנא הא עד
 דאחד מהימן פ' ואידרי
 דתנא גבי מת יבמה
 שאשתי באשה תנא נמי
 במיתת אחותה באשה
 אע"ג דמילתא דפשיטא
 היא דעד אחד לא מהימן
 שאכנס לביתה ולטעמך
 סיפא דקתני אין אשה
 נאמן לומר מת אחי
 שאיבם אשתו ולא נאמן
 לומר מתה אשתו שיטא
 אחותה איהו דלא מהימן
 הא עד אחד מהימן
 בשלמא גבי אשה משום
 עיגונא הקילו בה רבנן
 אלא איש מאי איכא
 למימר והכא לא מצית
 למימר דמשום רישא
 דאיבם דאשתו הוא דנקט
 אין האיש נאמן אבל
 דאחד נאמן ואידי
 דתנא רישא תנא סיפא
 הא לא מצית למימר
 דמילתא פשיטא היא בכל
 ההיא פרקא שאין נאמן
 לומר מת אחי
 שאיבם את אשתו אלא
 כי איצטרך לר"ע אצטרך
 ש"ס האהיל ואמר ר"ע
 יש ממזר מחייבי לארין

דאפילו נמת זנך ואח"כ מת בעליך קאמר דהא לא תביעי לך דכיון
 דנאמנת לומר מת בעלי ואח"כ מת בעליך קאמר דהא לא תביעי לך דכיון
 דמרחמא ליה דאי הוה לן למיחש דלמא לא דייקא שפיר משום דמרחמא
 ליה וסמכה אעד א"כ לא הוה לן להימנוה נמת בעלי ותמיכס דלמא
 משקרא משום דמרחמא ליה אינה מוועת
 מלדקדק שפיר ואע"ג דדייקא שפיר
 מ"מ היא גופה לא מהימנא לומר
 מת בנה ואחר כך מת בעלה שלא
 האמינוה רבנן אלא נמימא בעלה
 לאפקוק מחזקת איסור אשת איש על
 ידי דיוק שלה משום עיגונא געגא
 לאפקוק מחזקת איסור לנש' לא רלו
 להאמינה ואע"ג דדייקא שפיר ויש
 להאמינה על ידי עד אחד (א):
 ב' תיבי' ד' יבמה דע"א. דהתם
 איכא למימר טפי דלא דייקא שפיר
 משום דסניא ליה אע"ג דמשום דמרחמא
 ליה לא שזקא מלמדיק משום דסניא
 שזקא טפי שגדולה שאלת השונאות
 מאהבת האוהבות ושכיח טפי דסניא
 ליה מדמרחמא ליה כדמשמע בסוף
 האשה שלום (לקמן דף ק"ו. ודף ק"ח):
 ועוד שיתר קשה לה כשחפול לפניו
 כששנאה אותו ממה שנוח כשאוהבת
 אותו דכשאוהבת אותו אין לה כ"כ נוח
 כשחפול לפניו כי שמה יחלוץ ואפילו
 יכנס אינה שמחה כל כך כי הרבה יש
 לה למזלזל כיוצא בו או טובים ממנו
 אצל אס שונאיו אינה יכולה להנצל
 ממנו להשגא לאחר אס לא יחלוץ ועל
 כרחק נריכה לינשא לשני לה או
 תמעגן להכי מיבעיא ליה אי עיקר
 טעמא הוה משום דייקא והכא לא
 דייקא שפיר ואי טעמא משום דעבידא
 לאיגלווי הוא איכא למסמך אדיוקא
 פורתא ה"ג דייקא קלת אע"ג דסניא
 ליה וא"ת ומאי קמיבעיא ליה והסגן
 בהאשה שהלכה (סס) שהיא נאמנת
 לומר מת בעלה ואח"כ מת בנה כיון
 דלחיי מהימנא כ"ש עד אחד וי"ל
 דלחיי מהימנא משום דלחיי לא מיגו
 דאי בעיא אמרה מת בעלי ושמתה
 מזן אצל בעד איכא למיחש שמה
 שזכרוה (א) או שונא אותה או היא עצמה
 חשודה לקלקלה היכא דמסמכה עליה
 ולא דייקא שפיר ולכן אין להאמינו
 כמותה דלחיי אית לה מיגו ואיזה לית
 ליה מיגו דסבר אי אסמיהא אצל
 לחודיה כי שמעה דמת הבן מחקור
 אחיה מת ראשון ולא אובל לקלקלה
 אצל אי אסמיהא אחריוהו אכן ובעל
 שזמעה נמי דמת זנך סמכה עילוה ומיקלקלה ואפילו מהימן כאן עד בהך תרתי צעיי אכתי איכא למיבעיא לקמן עד אחד צקטטה ועד
 אחד במלחמה דליכא למימר דהכא דייקא טפי מהתם והתם נמי הכי צעיי אי עיקר טעמא משום דדייקא ובעינן דיוקא רבה או עיקר
 טעמא משום דעבידא לאיגלווי ולהכי סמכין אדיוקא וזו"ע כי הנהו:

ו' צעיימך סיפא דקתני אין האיש נאמן ב' וא"ת ל"ל למדקדק נקיפה הוה ליה לאקשויי האידא עד אחד נאמן לומר מתה אחותה
 שמתנא לנתיב דמאי עיגונא שייך התם דאי לא מינסבא להאי מינסבא לאחרינא ואמר ר"י דהוי מני' לדחויי גבי אשה שייך
 לומר עיגונא אפילו כזי האי גוונא דשמה לא תמנא אדם שישאנה אצל מתה אשתו שישא אחותה התם לא חוינא דבעיא לאינסובי ליה דהא
 משום גזרא קאמי האי עד כדמשמע לינשא וא"ת מ"מ יכול לדקדק דע"כ לא מהימן עד אחד במתה אחותה שמתנא לנתיב ואפילו שייך זה
 עיגונא דהא לא דייקא הכא כיון דליכא חומר כסופה ולפי מה שפירשתי לעיל (דף ע"א: ד"ה עד) דנשים מוגלות לקדקד נחא:
 ל' עיקבא איצטרך. לרצנן לא איצטרך אע"ג דהוי ממזר מדרכנן דפי' לעיל (דף ע"א: ד"ה אצל): ל' איסור ברת התרת. פרי' דעד
 אחד נאמן לומר מת בעלה שמתניסם ולא אמר דלא דייקא משום דמרחמא ליה לאיסור ללא לא כ"ש דלא אמרין משום דסניא ליה
 לא דייקא אצל מה שפירש צקוטרכס לאיסור כרת מת בעליך תנשא אין נראה ל"י דהתם ליכא טעמא למימר דלא מידוק כי
 הכא דסניא ליה: ה"א עצמה תוביח. דנאמנת לומר דמתניסם אע"ג דמרחמא ליה ואינה נאמנת לומר מת יבמי משום דסניא ליה:
 ואע"ג

דסניא ליה. ליכס: והולד ממזר. כר"ע: צעדי הוזהב. שהאחרונים
 היונו את הראשונים ואמרו עמנו הייתם דמרחמא הימנינו כדמכ
 ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר (דברים יט) ומוקמין ליה
 צעמנו הייתם במסכת מכות (דף ה'): שאכנס לניסה. ואינסבא
 לבעלה: סיפא דקתני כו'. הא עד
 אחד מהימן צממיה עמ מהימן עד
 אחד לומר מתה אשתך לינשא אחותה:
 אלא. לא מידוק מיניה הא עד אחד
 מהימן דהיא גופה איצטרך לאשמועי'
 דלא מהימנא ואליצא דר"ע איצטרך
 דסד"א הולד ואמר ר"ע יש ממזר
 מיצמא לשוק חיישא אלקולא וכו'
 אמרה מת יבמי תנשא קמ"ל דלא
 מהימנא משום דזימנין דסניא ליה
 וכדאמרן אצל גבי בעלה לא אמרי'
 סניא ליה. ואית דגרס קמ"ל דאלקולא
 דידה חיישא כגון מת בעלי דאי אמי
 בעלה אמרין תנא מזה ומזה וכל
 קלקולי דמתניסין זה הלכך מהימנא
 אלקולא דורעה כגון מת יבמה דאי
 נמי משקרא לא מקלקלה אלא זרעה
 ואפילו לר"ע לא חיישא ולא נהירא לי
 דהא לר"ע היא גופה מקלקלה בכל
 קלקולי דמתני' דמתנן במסכת גיטין
 (דף פ.) ולעיל דשמעתי' מיימין לה
 כמיוצתא הכונס את יבמתו והלכה
 כרמה וינסת כו' תנא מזה ומזה וכל
 הדרכים האלו זה ואוקימנא כר"ע
 אלמא ציממה לשוק נמי אית לן כל
 הני קלקולי ועוד אי אינה לא מקלקלה
 לתה לי למימניה כלל הא מסיפא
 שמינין דאלקולא דורעה לא חיישא
 דקתני אינה נאמנת לומר מתה
 אחותי שאכנס לנתיב והכי ודאי לדברי
 הכל ממזרים נינהו וקתני דלא מהימנא
 וכ"ש מת יבמי דחייבי לארין צעלמא
 נינהו אלא הא איצטרך לאשמועינן
 דלע"ג דלחיי מקלקלה דתנא בעלה
 ומיכס לא מהימנא משום דזימנין
 דסניא ליה: לאיסור כרת. לומר מת
 בעליך הנשאי: לא נתגרשה אלא
 מאישה. כגון שמת לה גט ואמר לה
 הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת
 לכל אדם שלא נתגרשה זו לגמרי אלא
 מאישה נפרדה: פסולת לפסונה. אס
 מת והותרה לינשא: ה"ג וסייעו ריה
 גט דפוסל כנהונה: מתני'
 מותרת לחזור לו. דקדוש שניה אין
 כלום והכי היא כמות ואמר בגמ'
 (לקמן נה.) אותה שכיבטה אסרתה
 ואין שכיבט אחותה אסרתה:
 ומותר

כי שמעה נמי דמת זנך סמכה עילוה ומיקלקלה ואפילו מהימן כאן עד בהך תרתי צעיי אכתי איכא למיבעיא לקמן עד אחד צקטטה ועד
 אחד במלחמה דליכא למימר דהכא דייקא טפי מהתם והתם נמי הכי צעיי אי עיקר טעמא משום דדייקא ובעינן דיוקא רבה או עיקר
 טעמא משום דעבידא לאיגלווי ולהכי סמכין אדיוקא וזו"ע כי הנהו: